

**Ewaluacja programu nauczania i obudowy dydaktycznej oraz pilotażu
realizowanego w ramach projektu**

**Młodzi Przedsiębiorczy - program nauczania ekonomii w praktyce w szkole
ponadgimnazjalnej**

**Priorytet: III Wysoka jakość w systemie oświaty. Działanie 3.3.Poprawa jakości
kształcenia PO KL**

Propozycja metodologiczna

1) Cele i zadania projektu

Celem głównym projektu jest umożliwienie 10 nauczycielom – do 30 IX 2014 roku – nauczania przedmiotu Ekonomia w praktyce w szkole ponadgimnazjalnej oraz stworzenie 150 uczniom szkół ponadgimnazjalnych - do 30 IX 2014 – warunków do kształtowania kompetencji inicjatywności i przedsiębiorczości przy wykorzystaniu innowacyjnego programu nauczania ekonomii w praktyce oraz nowoczesnej obudowy dydaktycznej.

Cele szczegółowe projektu

1. Zwiększenie u 10 nauczycieli – do 30 IX 2014 roku - kompetencji dydaktycznych w zakresie nauczania przedmiotu ekonomia w praktyce z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych
2. Zwiększenie u 150 uczniów biorących udział w projekcie - do 30 IX 2014 r- kompetencji kluczowych, w szczególności przedsiębiorczości i inicjatywności.
3. Umożliwienie nauczycielom nauczania przedmiotu *ekonomia w praktyce* oraz stworzenie uczniom warunków do kształtowania kompetencji inicjatywności i przedsiębiorczości przy wykorzystaniu innowacyjnego programu nauczania oraz nowoczesnej obudowy dydaktycznej.

W ramach zadania 1 i 2 zrealizowane zostaną działania:

- **zadanie 1**: opracowanie programu nauczania oraz obudowy dydaktycznej przedmiotu *ekonomia w praktyce*
- **zadanie 2**: Wsparcie metodyczne i organizacyjne: spotkanie informacyjne, kurs internetowy, stacjonarne szkolenie wspierające oraz opiekę metodyczną w trakcie realizacji programu nauczania. Konsultacje merytoryczne prowadzone przez doświadczonych ekspertów ekonomicznych.

2) Podejście do ewaluacji:

W odniesieniu do każdego konkretnego ocenianego projektu ewaluacja oznacza określanie i zadawanie pytań, zbieranie informacji, formułowanie konkluzji o programie i jego przebiegu.

Wszystko to w celu przedstawienia odpowiednich rekomendacji stanowiących w efekcie rzetelną podstawę decyzji dotyczących zarówno dalszego przebiegu programu, jak i jego ostatecznej oceny.

Istotą ewaluacji jest jej praktyczna orientacja – ukierunkowanie na modyfikacje i usprawnienia, potrzeba wykorzystania uzyskanych wyników w celu uniknięcia popełnianych w przeszłości błędów i udoskonalenia podejmowanych działań.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zaproponowane podejście do ewaluacji wsparte jest na przekonaniu, że podejmowane działania ewaluacyjne powinny obejmować i łączyć trzy ważne komponenty:

- Ewaluację formatywną (proaktywną), która ma pomóc w realizacji projektu i w związku z tym służyć bieżącemu podejmowaniu decyzji
- Ewaluację psychologiczną, służącą kształtowaniu wiedzy i świadomości wykonawców projektu na temat poszczególnych działań oraz motywowaniu pożądanych zachowań osób
- Ewaluację konkluzyjną (retroaktywną), służącą zarówno bieżącej sprawozdawczości, jak i generalnej ocenie rezultatów i skutków programu.

Głównymi celami prowadzonej ewaluacji będą zatem ustalenia dotyczące bieżącej oceny kursu i szkolenia, procesu wdrażania programu nauczania oraz testowanie fragmentu obudowy dydaktycznej i wynikające z nich działania korygujące (ewaluacja formatywna i psychologiczna), jak i całościowa ocena projektu (ewaluacja konkluzyjna).

Celem formułowanych pytań ewaluacyjnych będzie uzyskanie wiedzy na temat przebiegu wdrażania i osiągniętych efektów oraz, w razie zaistnienia takiej potrzeby, zapewnienie możliwości wypracowania właściwych metod i sposobów korekty działań prowadzonych w przyszłości.

Ponadto zadaniem ewaluacji konkluzyjnej będzie m.in. kontrola realizacji założonych przez Wykonawcę projektu miękkich rezultatów:

- zadanie 2 - rezultat: wzrost umiejętności i kompetencji dydaktycznych o 20 % u 50 % nauczycieli biorących udział w projekcie; 5 nauczycieli i ankiety przed rozpoczęciem kursu - IX 2013, po kursie - I 2014
- zadanie 2 - rezultat: wzrost wykorzystania metod aktywizujących oraz wykorzystania TIK o 20% u 50% nauczycieli w nauczaniu przedmiotu ekonomia w praktyce; 5 nauczycieli; ankiety przed rozpoczęciem wdrażania i po zakończeniu wdrażania I 2014, VI 2014
- zadanie 2 - rezultat: wzrost kompetencji inicjatywności i przedsiębiorczości o 50% u 50% uczniów: 76 uczniów; analiza treści dokumentów stworzonych w ramach e-portfolio oraz wyników pretestu i posttestu kompetencji
- zadanie 2 - rezultat: wzrost umiejętności współpracy o 50% u 50% uczniów: 76 uczniów; analiza treści dokumentów stworzonych w ramach e-portfolio oraz wyników pretestu i posttestu kompetencji;

Celem ewaluacji będzie również ocena stopnia realizacji rezultatów ilościowych:

- zadanie 2 - rezultat: liczba zrealizowanych przez uczniów zadań ekonomicznych: 300 zadań (1 uczeń x 2 zadania) ; raporty nauczycieli, raporty moderatorów blogów - III i VI 2014
- zadanie 2 - rezultat: liczba projektów o tematyce ekonomicznej: 20 projektów; raporty nauczycieli, blogi uczniowskich projektów - III i VI 2014

Proponowane podejście metodologiczne

Ewaluacja prowadzona będzie za pomocą badań jakościowych i ilościowych. Uczestnikom projektu zadawane będą zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte.

Kwestionariusze dla nauczycieli badają zarówno ilościowy (procentowy) wzrost kompetencji i wykorzystania metod, technik i narzędzi w pracy z uczniami, jak i jakościowy sprawdzający zmianę w różnorodności stosowanych metod i technik oraz jakościową zmianę w pracy z uczniami (np. wykorzystanie uczenia się współpracy czy prowadzenia przez każdego ucznia e-portfolio).

W ewaluacji projektu będzie nas interesowała przede wszystkim zmiana jakościowa w pracy nauczyciela oraz sposobie uczenia się ucznia. Aby uzyskać informacje na ten temat zadajemy nauczycielom pytania otwarte i badamy jak zmienia się sposób opisu metod pracy i efektów wdrażanych fragmentów obudowy dydaktycznej.

3) Ewaluacja Zadania 1: program nauczania i obudowa dydaktyczna

Ewaluacja opracowywanych narzędzi będzie przeprowadzona zarówno poza grupą realizującą projekt (doświadczeni nauczyciele prowadzący edukację ekonomiczną w ramach podstaw przedsiębiorczości).

Ponadto na stronie internetowej zamieszczone zostanie narzędzie do ewaluacji materiałów przez zewnętrznych użytkowników.

Badanie prowadzone będzie poprzez:

- przeprowadzenie dwóch lekcji z obserwacją:
 - karta obserwacji dla badacza
 - kwestionariusz dla nauczyciela
 - karta oceny pracy na lekcji dla ucznia
- rozpowszechnienie wśród nauczycieli przedmiotów ekonomicznych w szkołach ponadgimnazjalnych scenariuszy lekcji i przeprowadzenia ankiety po ich realizacji
 - kwestionariusz dla nauczyciela wypełniany online
- **obserwacja realizacji dwóch wybranych scenariuszy lekcji z obudowy dydaktycznej przeprowadzonych w dwóch wybranych klasach drugich (po realizacji programu podstaw przedsiębiorczości) + ankieta dla nauczyciela i karta samooceny dla uczniów**

Wyniki obserwacji i odpowiedzi na pytania postawione uczniom pozwolą na ocenę wartości merytorycznej i metodycznej materiałów (ich adekwatności do potrzeb nauczycieli i uczniów, użyteczności w pracy z uczniami oraz efektów ich zastosowania dla rozwoju kompetencji uczniów) oraz możliwości ich realizacji (ich efektywności). Ponadto badanie umożliwi antycypującą weryfikację czynników sprzyjających i osłabiających możliwość osiągnięcia celów zamierzonych w Projekcie.

Ewaluacja materiałów przedstawiona zostanie w grudniu w postaci raportu zawierającego rekomendacje. Wyniki wykorzystane zostaną do modyfikacji OD oraz przygotowania poradnika dla nauczycieli korzystających z programu i obudowy dydaktycznej.

Harmonogram realizacji ewaluacji Zadania I:

- lipiec/sierpień 2013
 - opracowanie narzędzi badawczych: arkusz obserwacji, ankieta dla nauczyciela, karta pracy i samooceny dla uczniów na lekcje z hospitacją

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- październik - grudzień 2013
 - Realizacja badania - obserwacji, ankiety z nauczycielami, ankiety z uczniami
 - analiza danych i przygotowanie raportu z ewaluacji

4) Ewaluacja Zadania 2

- **zadanie 2:**
 - **realizacja ankiety diagnozującej stan wiedzy i umiejętności nauczycieli przed rozpoczęciem realizacji zadania 2 (pretest przed rozpoczęciem kursu e-learningowego) i po zakończeniu wdrożenia (posttest po zakończeniu realizacji zajęć według programu).**

Zrealizowane zostaną dwa pomiary – każdy uczestnik, nauczyciel zostanie poproszony o wypełnienie:

- ankiety wstępnej, przed uczestnictwem we wdrażaniu (ankieta zostanie zamieszczona na platformie kursu internetowego w ramach zadania obowiązkowego modułu zerowego kursu),
- ankiety końcowej, po zakończeniu szkolenia (wypełnionej po zakończeniu wdrażania).

Ponadto w celu sprawdzenia przyrostu kompetencji i umiejętności nauczycieli w trakcie II, III i IV etapu projektu mentorzy zostaną poproszeni o wypełnianie arkuszy oceny i monitorowanie pracy nauczycieli pod kątem realizacji wskaźników założonych w projekcie.

- **badania diagnozujące wiedzę i umiejętności uczniów przed rozpoczęciem wdrażania programu nauczania (pretest) oraz po zakończeniu pilotażu (posttest)**

Badanie stopnia realizacji założonych wskaźników w grupie uczniów uczestniczących w projekcie zostanie przeprowadzone przy pomocy dwóch narzędzi internetowych używanych w projekcie. Dane zastane w wyniku realizowania zadań założonych w etapie IV projektu pozwolą na prześledzenie procesu uczenia się i nabywania nowych kompetencji 150 uczniów biorących udział w projekcie.

Treści analizowane w ramach badania to:

- e-portfolio 150 uczestników (analiza porównawcza treści wpisów z różnych momentów pilotażu);
- wyniki testu kompetencji dostępnego online, wykonywanego przez uczniów przed wdrażaniem i na jego zakończeniu;
- blogi zespołowe.

Przyjęte podejście metodologiczne oparte na analizie jakościowej pozwoli na diagnozę stopnia osiągnięcia w projekcie wskaźników na podstawie dokumentów uczenia się, pisanych przez uczestników w celu uporządkowania własnych umiejętności, prac, refleksji powstających w czasie pracy nad projektem. Rezygnując z ankiety założonej w pierwotnej wersji koncepcji ewaluacji unikniemy sytuacji powstawania artefaktów, które ryzykowalibyśmy zadając uczniom pytania o przyrost wiedzy czy kompetencji. Korzystając z e-portfolio będziemy jednocześnie mieli możliwość ewaluacji tego narzędzia jako miejsca dokumentowania pracy i autorefleksji ucznia.

- **realizacja ankiet oceniających kurs i szkolenie po jego zakończeniu**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

W trakcie realizacji zadania II po każdym etapie planowane jest krótkie badanie ankietowe dot. elementów projektu (szczególnie tych nastawionych na podnoszenie kompetencji i jakości pracy nauczyciela). Ankieta zostanie tak skonstruowana, aby umożliwić rzetelną ocenę wartości merytorycznej działań i jego elementów.

Wyniki ankiet umożliwią ocenę adekwatności szkolenia i kursu do potrzeb uczestników, ich użyteczności dla realizacji dydaktyki w perspektywie odbiorców oraz efektywności ich realizacji. Kwestionariusze zostaną przekazane wszystkim uczestnikom tuż po zakończeniu każdego etapu. Wyniki ankiet zostaną przedstawione częściowo w postaci danych ilościowych (pytania zamknięte), a częściowo w postaci danych jakościowych.

Harmonogram realizacji ewaluacji:

- wrzesień 2013 - realizacja badań ankietowych z nauczycielami (pretest) sprawdzających wykorzystanie metod aktywizujących, TIK
- styczeń 2014 - realizacja badań ankietowych z nauczycielami w odniesieniu do kursu internetowego metodycznego przeprowadzonego w terminie 23.09.2013 - oraz stacjonarnego szkolenia wspierającego przeprowadzonego w styczniu 2014 (zgodnie z harmonogramem działań w projekcie).
- grudzień 2013 - czerwiec 2014 - kwestionariusz wypełniany przez mentorów dot. pracy nauczyciela w projekcie
- czerwiec 2014 - realizacja badań ankietowych z nauczycielami (pretest) sprawdzających wykorzystanie metod aktywizujących, TIK
- styczeń -czerwiec 2014 - analiza treści wybranych fragmentów 150 uczniowskich e-portfolio oraz wyników testów kompetencji
- opracowanie raportu końcowego zadanie 2 – do 15.08)

Raporty:

W wyniku realizacji badań ewaluacyjnych opracowane zostaną dwa raporty:

- raport mid-term – opracowany w styczniu 2014 na podstawie danych uzyskanych w wyniku realizacji badań w okresie IX 2013 - I 2014. Raport umożliwi weryfikację przyjętych założeń merytorycznych i organizacyjnych oraz refleksję nad jakością realizacji projektu.
- raport końcowy – opracowany po zakończeniu działań szkoleniowych.

5) Ewaluacja projektu

W trakcie realizacji projektu prowadzona będzie ewaluacja ongoing (ankiety po spotkaniach inf., kursach, szkoleniach wspierających).

Załącznik nr 1 - przygotowane narzędzia

Ewaluacja zadania 1.: Przygotowanie programu nauczania i obudowy dydaktycznej

1.1. karta obserwacji na lekcję z hospitacją

1.2. ankieta dla nauczyciela po przeprowadzeniu lekcji

1.3. ankieta i karta pracy dla uczniów po przeprowadzeniu lekcji

- lekcja o pracy zespołowej

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- lekcja o e-promocji

Ewaluacja zadania 2.: Pilotaż programu nauczania i obudowy dydaktycznej

- 2.1. ankieta dla nauczycieli - pretest kompetencji i umiejętności zamieszczony na platformie e-learningowej
- 2.2. formularze sprawozdania nauczycieli z wdrażania programu nauczania
- 2.3. ankieta ewaluacyjna dot. kursu e-learningowego
- 2.4. ankieta ewaluacyjna dot. szkolenia stacjonarnego
- 2.5. ankieta dla nauczycieli - posttest kompetencji i umiejętności po pilotażu + ocena pilotażu

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

